

een zigeunerproject

met 60 (alt)viool leerlingen
van 6 tot 15 jaar
van beginners tot gevorderden,
groepsles en
enkele
individuele lessen

Doordat ik het boekje van F.H. Kreuger in huis had gehaald, uit interesse voor zigeunermuziek, leek het mij een goed plan om deze stijl als thema te nemen voor een project, met de uitvoering als slotstuk.

Juf kondigt aan:
**"We gaan een zigeuner-
project doen!"**
**De leerlingen kijken mij
glazig aan. Zigeuners?**
**Een leerling weet te vertellen
dat zij altijd stelen...
wat zeg je dán?**

Ik begon met een fotoboek mee te nemen: "Mensen van de Reis", waarin beeldend de geschiedenis van zigeuners in Nederland verhaald wordt. Ook had ik de roman "Her-

tog van Egypte" van Margriet de Moor gelezen. In de les bespraken we hoe zigeuners vroeger en nu leven, welke beroepen ze uitoefenen en wat kenmerkend is voor hun muziek (auditieve traditie, ruimte voor improvisatie, instrumenten). En natuurlijk muziek beluisteren. Ik had een aantal opnames verzameld van ensembles uit Rusland (Loyko), Hongarije (Gyögy Lakato) en Roemenië (Taraf de Haidouks). Ik had eerst een cassette afgespeeld terwijl de leerlingen hun koffers uitpakt en ik even koffie ging halen... Niemand luisterde, ze praatten gewoon door. Daarna heb ik luisteropdrachten gegeven. Zoals: wanneer komt de tweede viool erbij?, klap het ritme mee (ging steeds sneller), wat voor gevoel geeft deze muziek je? (twee contrasterende delen), enz. Met deze luisteropdrachten konden de leerlingen rustig 15 minuten geconcentreerd en geboeid luisteren.

Na deze "warming up" kwamen de speelstukken. Van een stapel bladmuziek heb ik een lijst gemaakt met titels per niveau. In de les speelde ik een aantal stukjes van het juiste niveau voor en liet ik de leerlingen individueel of als groep kiezen.

Daarnaast heb ik "Ochi Chorna" (zwarte ogen) driestemmig bewerkt, zodat alle leerlingen hieraan mee konden doen. "Ochi Chorna" gebruikte ik tevens als oefenstuk voor improvisatie. De inleiding op een g mineur akkoord, tremolo begeleid, is een improvisatie in de toonladder en voor de iets gevorderde leerlingen uitgebreid met een zigeunerachtige variatie:

(g a bes cis d es fig g)

Aanwijzingen die ik bij de improvisaties gaf waren bijvoorbeeld:

1. begin op de grondtoon en maak een duidelijk slot;
2. vertel een spannend verhaal, rammel niet aan één stuk door, maak komma's, punten en langere pauzes. Begin rustig;
3. Herhaal bepaalde tonen en maak glissandi en trillers.

Behalve deze improvisatie-opdracht, bedacht ik een tweede:

de klassieke vogel improvisatie, begeleid door een "ESTAM"-ritme

↑ ↑ ↑ ↑
| | | |

op een willekeurig akkoord.

Hoog op de E-snaar kregen de leerlingen als huiswerk om vijf vogelgeluiden te verzinnen. In de les kreeg één leerling de leiding en de